

Fundusze inwestycyjne rynku pieniężnego

Definiując ostatecznie rynek pieniężny, należy powiedzieć, że jest to rynek, na którym przedmiotem obrotu są szeroko pojęte krótkoterminowe instrumenty (tytuły) finansowe. Będąc jednym z podstawowych ogniw systemu finansowego w rozwiniętej gospodarce rynkowej, pełni zadania, które pozwalają na bieżące sprawne jej funkcjonowanie, a co za tym idzie i na długofalowy rozwój.[\[1\]](#)

Bywa też określany jako rynek handlu płynnymi aktywami finansowymi, a za najważniejszą funkcję uznaje się umożliwienie dokonywania takich zmian w ogólnym portfelu walorów, aby równocześnie można było zrealizować dwa cele: uzyskanie dochodów od posiadanych aktywów oraz utrzymanie płynności finansowej, czyli zapewnienie ciągłości dokonywanych wydatków.[\[2\]](#)

W Polsce dwoma najważniejszymi segmentami rynku pieniężnego są: międzybankowy rynek depozytowy oraz rynek krótkoterminowych papierów wartościowych. Powyższy podział jest podziałem przedmiotowym, co implikuje, że najważniejszymi instrumentami są odpowiednio depozyty międzybankowe oraz papiery wartościowe o krótkich terminach wymagalności.[\[3\]](#)

Jeśli chodzi o depozyty międzybankowe to nie będę się na nich skupiał, ponieważ z momentem powierzenia środków przez fundusz inwestycyjny bankowi dalszy nimi obrót nie leży już w gestii samego funduszu. Na rynku depozytów międzybankowych fundusz inwestycyjny funkcjonuje więc pośrednio, wobec czego nie determinuje to już jego efektywności. Podobnie ma się rzecz z bonami pieniężnymi, obrót którymi również leży w gestii banków komercyjnych oraz banku centralnego – wobec czego tę grupę instrumentów finansowych także wyłączam z dalszej analizy.

Jeśli natomiast chodzi o pozostałe, tj. akcepty bankowe, weksle czy bony municypalne to nie zajmę się nimi z dwu powodów. Pierwszy z nich to to, że fundusze inwestycyjne po prostu z nich nie korzystają, a drugi to, że stanowią tak niewielki procent rynku, iż można je uznać za nieistotne.

Tabela 3. Najważniejszych instrumentów rynku pieniężnego w Polsce

INSTRUMENTY POLSKIEGO RYNKU PIENIĘŻNEGO I ICH RODZAJE	DEPOZYTY MIĘDZYBANKOWE
	BONY PIENIĘŻNE
	BONY SKARBOWE
	PAPIERY KOMERCYJNE PRZEDSIĘBIORSTW
	AKCEPTY BANKOWE
	WEKSLE
	BONY MUNICYPALNE

Źródło: W. Bień, Rynek finansowy, Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, Warszawa 1998

Skupię się na bonach skarbowych, oraz papierach komercyjnych emitowanych przez przedsiębiorstwa, jako że są one głównym przedmiotem lokat funduszy rynku pieniężnego. Nie znaczy to jednak, że pozostałe fundusze z nich nie korzystają. Jednak dla nich stanowią one mniejszy procent ułożonych w najpłynniejsze środki pieniężne aktywa, jako alternatywa dla gotówki czy lokat bankowych.

Bony skarbowe

Bony skarbowe, są to dyskontowe papiery dłużne, emitowane przez Skarb Państwa, o nominale 10.000 PLN i określonym terminie wykupu wynoszącym od 1 do 52 tygodni. Występują w postaci zdematerializowanej, czyli jako zapis na koncie. W przypadku bonów zarówno skarbowych jak i pieniężnych o zysku inwestora decyduje dyskonto, które stanowi procentowo ujętą różnicę między ceną nominalną a emisyjną. Cena emisji jest

zawsze niższa od ceny nominalnej.[\[4\]](#)

Atrakcyjność inwestycji w te instrumenty wyraża się poprzez ich rentowność, zazwyczaj wyższą niż lokat bankowych oraz fakt, że emitenci bonów zarówno skarbowych jak i pieniężnych są z założenia zawsze wypłacalni.

Nabywanie bonów skarbowych może następować na rynku pierwotnym na przetargach ogłaszanych przez emitenta, jak też na rynku wtórnym. Operacje na rynku pierwotnym przeprowadzać mogą tylko podmioty posiadające status uczestnika przetargu, którymi zwykle są banki lub duże instytucje finansowe. Aby zostać bezpośrednim uczestnikiem rynku, instytucje te muszą w ciągu kwartału nabyć poprzez innego uczestnika przetargu rynku 0,2% wartości nominalnej wszystkich wyemitowanych bonów oraz uzyskać akceptację emitenta, czyli Ministerstwa Finansów. Ostatecznymi nabywcami bonów skarbowych mogą być zarówno osoby prawne jak i fizyczne.

Jeśli inwestor chce się pozbyć kupionego waloru, nie musi czekać do wykupu, może go sprzedać na rynku wtórnym. Duża płynność rynku bonów skarbowych dodaje atrakcyjności inwestowaniu w ten rodzaj walorów.

Przetargi na bony skarbowe odbywają się co tydzień, z reguły w poniedziałki, a informacje o tym, podobnie jak szczegóły dotyczące rentowności czy wielkości emisji, zamieszczane są w prasie codziennej. Podobnie łatwo można znaleźć w prasie kwotowania banków z rynku wtórnego bonów.

Nie każdy jednak chętny do tego rodzaju lokowania swojego kapitału może z niego korzystać, choć teoretycznie nie ma ograniczeń. Wiąże się to z potrzebą dysponowania dość pokaźnymi zasobami pieniężnymi potrzebnymi do zakupu choćby jednego bonu, przy czym transakcje na pojedynczych walorach są rzadkością ze względu na stosunkowo duże wtedy koszty transakcyjne, w związku z czym zazwyczaj handluje się pakietami o wartości 100.000 PLN. Potrzeba korzystania z

pośrednika i idące za tym prowizje obniżają, więc atrakcyjność tych instrumentów dla przeciętnego inwestora. Powoduje to, że potencjalnymi nabywcami są zamożne osoby fizyczne, a w obecnej sytuacji głównie instytucje finansowe, dla których są to bardzo wygodne i zapewniające wysoki zysk instrumenty finansowe. [\[5\]](#)

W Polsce bony emitowane przez Skarb Państwa pojawiły się w obrocie w 1991 roku. Wykorzystano je wtedy po raz pierwszy do finansowania deficytu budżetowego. Jak już wspomniałem terminy wykupu, według obowiązującego obecnie rozporządzenia ministra finansów, wynoszą od 1 do 52 tygodni. Proces ich dematerializacji rozpoczął się w Polsce w 1995 roku a zakończony został w połowie 1996 roku. Spowodowało to usprawnienie mechanizmu i bezpieczeństwa obrotu rynkowego tym instrumentem finansowym. Wprowadzono obowiązek rejestracji bonów skarbowych w Centralnym Rejestrze Bonów Skarbowych (CRBS), który prowadzi NBP. On to również jest agentem emisji podczas przetargów (aukcji) – w taki sposób, bowiem sprzedaje się w Polsce bony na rynku pierwotnym, do którego dostęp mają jednak tylko pośrednicy określani jako dealerzy lub market-makerzy. Są nimi przede wszystkim banki, fundusze inwestycyjne właśnie, towarzystwa emerytalne i instytucje ubezpieczeniowe – wykazują się dużą aktywnością, dokonują stałych i częstych zakupów oraz animują obrót wtórny, czyli dbają o jego płynność.

Rynek wtórny w Polsce zaczął się rozwijać od 1992 roku wraz z pojawieniem się banków-dealerów rynku pieniężnego. Obecnie transakcje, których przedmiotem są bony można zawierać także za pośrednictwem PGF S.A. – Polskiej Giełdy Finansowej S.A. w ramach jej rynku kasowego. To znacznie usprawnia obrót i charakteryzuje się zaletami takimi jak np. przejrzystość, szybkość czy bezpieczeństwo. [\[6\]](#)

Podsumowując trzeba jednak dodać, że finansując deficyt budżetowy Ministerstwo Finansów emituje papiery wartościowe najbardziej temu odpowiadające, czyli o długich terminach i

możliwie niskim oprocentowaniu,[\[7\]](#) więc choć obecne na rynku pieniężnym, bony skarbowe są stosowane na znacznie mniejszą skalę niż na przykład obligacje skarbowe. O tych papierach będę jednak pisał w dalszej części pracy poświęconej segmentowi rynku kapitałowego.

Wracając jednak do bonów skarbowych to stanowią one dla funduszy inwestycyjnych – szczególnie rynku pieniężnego – podstawowy instrument, w który dokonują lokat swoich aktywów. Przy stosunkowo wysokiej rentowności gwarantują one, bowiem praktycznie całkowite bezpieczeństwo wynikające ze 100-procentowej, co do zasady wypłacalności emitenta.

Papiery komercyjne przedsiębiorstw

Pojęcie papiery komercyjne przedsiębiorstw (bony komercyjne) używane jest w stosunku do papierów na okaziciela, sprzedawanych na rynku pieniężnym z maksymalnym okresem zapadalności do roku. Emisja bonów komercyjnych stanowi sposób bezpośredniego pozyskiwania kapitału z rynku, skonstruowany zgodnie z formułą pomniejszania wartości nominalnej według określonej stopy dyskonta, wskazującej, o ile procent cena bieżąca (emisyjna) jest niższa od wartości nominalnej.[\[8\]](#)

W Polsce systematyka papierów komercyjnych jest o tyle nieprzejrzysta i skomplikowana, że nie ma jednolitej podstawy prawnej dla ich emisji. Po pierwsze emisje można oprzeć na ustawie Prawo wekslowe, wówczas papiery takie mają cechy weksla i bywają nazywane np. weksłami handlowymi, komercyjnymi weksłami inwestycyjno-terminowymi (KWIT), weksłami obrotowo-inwestycyjnymi (WOI) czy weksłami inwestycyjno-komercyjnymi (WIK).[\[9\]](#)

Instrumenty mające konstrukcję weksla własnego emitenta lub tzw. globalnego w tym pierwszym przypadku mogą przybrać formę materialną i stanowią bezpośrednie zobowiązanie wystawcy do zapłacenia oznaczonej sumy w określonym czasie, zaś weksel globalny opiewający na całą wartość danej transzy jest

deponowany w banku, a inwestor nabywa jego część, co potwierdzone jest wydaniem świadectwa depozytowego.[\[10\]](#)

Ponadto podstawę prawną emisji stanowić może ustawa o obligacjach, wówczas bony komercyjne spełniają warunki określone dla obligacji i mogą zostać nazwane np. komercyjnymi obligacjami dyskontowymi.[\[11\]](#)

Obrót nimi jednak nie stanowi publicznego obrotu papierami wartościowymi, nie podlegają (co jest regułą jeśli chodzi o bony komercyjne w Polsce) ustawie Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi i nie są przedmiotem zainteresowania Komisji Papierów Wartościowych i Giełd. Emitowane mogą być w trybie subskrypcji publicznej, jeżeli termin wykupu nie przekracza roku lub ich wartość nominalna jest nie mniejsza niż 40 tys. euro bądź subskrypcji zamkniętej (prywatnej) skierowanej jednak do nie więcej niż 300 osób.[\[12\]](#)

Kolejną z podstaw prawnych może być w przypadku emisji bonów komercyjnych kodeks cywilny – taka forma pożyczki, oparta na przepisach prawa cywilnego charakteryzuje się jednak największym ryzykiem kredytowym z punktu widzenia inwestora, co jednak przekłada się na wyższą rentowność tego papieru. I właśnie przede wszystkim ta cecha biorąc pod uwagę bony komercyjne w ogóle decyduje o atrakcyjności tych papierów dla nabywców, którymi są w głównej mierze inwestorzy instytucjonalni.

Rynek bonów komercyjnych w Polsce, mimo dynamicznego rozwoju podobnie jak rynek certyfikatów depozytowych jest wciąż dosyć płytki. Biorąc jednak pod uwagę, iż fundusze inwestycyjne zatrudniają sztaby specjalistów analizujących ryzyko inwestycyjne, papiery dłużne przedsiębiorstw mogą się okazać bardzo zyskowną alternatywą dla pozostałych krótkoterminowych papierów wartościowych polskiego rynku pieniężnego.

[\[1\]](#) Z. Polański, *Rynek pieniężny a polityka banku centralnego*

Polisce, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Warszawa 1994, s. 3

[2] A. Kaźmierczak, *Pieniądz i bank w kapitalizmie – zarys problematyki*, PWN, Warszawa 1997, s. 50

[3] M. Wiśniewski, *Rentowność jako determinanta inwestycji banków komercyjnych instrumenty polskiego rynku pieniężnego*, Warszawa 2001, s. 88

[4] Ibidem

[5] Ibidem

[6] Ibidem

[7] B. Laboga, *Charakterystyka międzybankowego rynku krótkoterminowych papierów wartościowych*, Warszawa 2000, s. 80-81

[8] W. Dębski, *Krótkoterminowe papiery dłużne firm*, „Bank i Kredyt” 1997, nr 10 s. 35

[9] B. Laboga, *Charakterystyka międzybankowego rynku krótkoterminowych papierów wartościowych*, Warszawa 2000, s. 70

[10] *Rynek pieniężny i kapitałowy*, praca zbiorowa pod redakcją Ireny Pyki, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej im. Karola Adamieckiego w Katowicach, Katowice 2001, s. 76

[11] B. Laboga, *Charakterystyka międzybankowego rynku krótkoterminowych papierów wartościowych*, Warszawa 2000, s. 70

[12] *Rynek pieniężny i kapitałowy*, praca zbiorowa pod redakcją Ireny Pyki, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej im. Karola Adamieckiego w Katowicach, Katowice 2001, s. 77

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę

XSL

praca dyplomowa inżynierska

Język XSL (Extensible Stylesheet Language) stanowi uzupełnienie XML. W założeniu ma on służyć do formatowania dokumentów w XML (podobnie jak CSS dla HTML). Może być on również używany do przekształcania dokumentów XML na dokumenty HTML. XSL nie tylko umożliwia definiowanie wyglądu, ale także selekcję, dokonywanie operacji oraz sortowanie danych. XSL definiuje szablon końcowy oraz określa w jaki sposób elementy źródłowe mają być przekształcone i w jaki sposób umieszczone w dokumencie HTML. Aktualnie ogólnodostępne przeglądarki nie potrafią interpretować opisu formatowania wyrażonego w XSL. Za to doskonale radzą sobie z prezentacją dokumentów HTML. Zatem dokumenty XSL przetwarzane zostają do postaci HTML.

Wg najnowszego podziału, wyróżnia się cztery części języka:

- XSLT (XSL Transformations) – zawiera zestaw instrukcji umożliwiających przekształcenie dokumentu XML'owego w nowy dokument,
- XPATH – zawiera język do adresowania części dokumentu XML.
- XSL (Extensible Stylesheet Language) – dawny XSL-F0, słownik opisujący formatowanie,
- XQuery (XML Query Language) – język zapytań.

„Prezentacja dokumentu z użyciem XSL polega na transformacji drzewa hierarchii znaczników dokumentu wejściowego na drzewo tzw. formatting objects, którym przypisano określone sposoby

prezentacji. Przeglądarka służąca do prezentacji powinna zrozumieć język owych obiektów formatujących.”^[18]

Proces transformacji dokumentu:

1. parsowanie oryginalnego dokumentu XML’owego,
2. parsowanie dokumentu XSLT – poprawny dokument XML’a, zawiera opis transformacji jaką należy wykonać na oryginalnym dokumencie XML’a,
3. utworzenie wynikowego dokumentu XML, który zawiera znaczniki z XMLF,
4. interpretacja znaczników opisujących sposób formatowania i prezentacji dokumentów.

Dla XSLT istnieje wiele implementacji kompilatorów, które pozwalają na praktyczne skorzystanie z możliwości jakie oferuje XML+XSLT. Transformacje opisywane przez XSLT są zapisywane jako poprawny dokument XML, który może zawierać zarówno elementy należące do specyfikacji języka XSL, jak i elementy użytkownika. Transformacja wyrażona w XSLT zawiera zbiór reguł opisujących przekształcenie jednego drzewa XML w nowe. Reguły te wyrażane są przy pomocy wzorców, które składają się z części pozwalającej na sprawdzenie czy dana reguła powinna zostać zastosowana do bieżącego elementu drzewa XML i z zawartości wzorca czyli tego co ma się pojawić w wynikowym drzewie po napotkaniu pasującego elementu drzewa. Elementy dokumentu XML są kolejno dopasowywane do wzorców i w ten sposób, poruszając się w głąb źródłowego drzewa, tworzone jest drzewo dokumentu wynikowego.

XSLF0 jest skomplikowanym językiem o dużych możliwościach, zawierającym ponad 50 różnych „obektów formatujących”. Obiekty te można formatować wykorzystując ponad 200 różnych właściwości, takich jak: kroje, odmiany i wielkości pisma, odstępy, kolory itp.

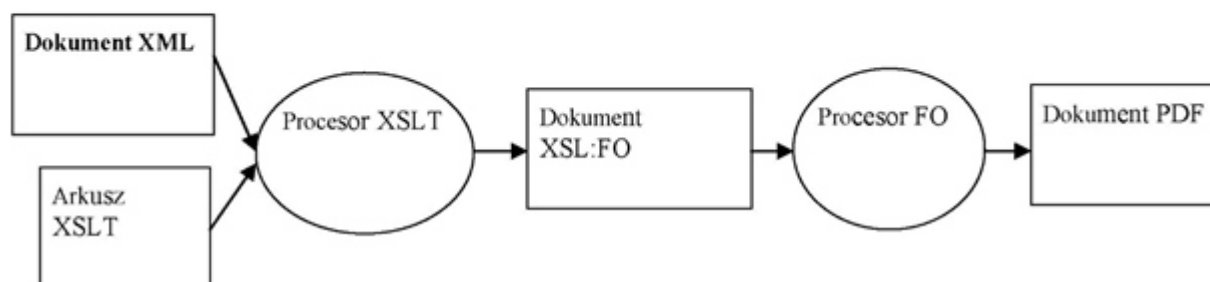
W dokumencie XSLF0 elementy i atrybuty nie opisują struktury

dokumentu, a wyłącznie jego postać graficzną. Różni go to od arkuszy stylów CSS, w których polecenia formatujące są (zwykle) oddzielone od dokumentu, którego dotyczą. XSLFO pod tym względem przypomina raczej tradycyjne systemy przetwarzania tekstu takie jak TeX. Dokument XSLFO winien być generowany automatycznie na podstawie danych zapisanych w innym formacie (np. „strukturalnego” dokumentu XML lub informacji z relacyjnej bazy danych), a po wykorzystaniu usunięty. Format XSLFO nie jest przeznaczony ani do przechowywania informacji, ani do jej wymiany.

W typowym scenariuszu dokument XSLFO jest tworzony za pomocą odpowiedniego arkusza stylu XSLT. W poniższym przykładowym fragmencie arkusza XSLT element para wyjściowego dokumentu jest transformowany do elementu fo:block:

Rysunek 11. Typowy scenariusz przetwarzania dokumentu XSLFO

```
<template match="para">
  <fo:block space-after.optimum="0pt" hyphenate="true" >
<xsl:apply-templates/> </fo:block>
</xsl:template>
```


Cały dokument XSLFO zawarty jest wewnątrz elementu fo:root, który składa się z:

- jeden element fo:layout-master-set zawierający szablony określające wygląd poszczególnych stron oraz sekwencji stron,
- zero lub więcej elementów fo:declarations,
- jeden lub więcej elementów fo:page-sequence zawierających treść formatowanego dokumentu wraz z opisem jego

sformatowania i podziału na strony.

Treść formatowanego dokumentu znajduje się wyłącznie wewnątrz elementów fo:page-sequence, podczas gdy elementfo:layout-master-set zawiera definicje szablonów.

---

[18] „JęzykXSL”, Tomasz Traczyk, IAiLS, Politechnika Warszawska, ia.pw.edu.pl/~ttraczyk/pdf/ploug2000_art.pdf

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Wybrane modele rehabilitacji po pierwotnej rekonstrukcji władła krzyżowego przedniego

1. Czamara, „Medicina Sportiva” Analiza wyników dwóch pierwszych etapów programu fizjoterapii pacjentów po rekonstrukcji więzadeł krzyżowych przednich stawów kolanowych, 2002, nr 6 (Suppl. 2), s. 39-50
2. Alentorn-Geli E., „ The Knee Surgery, Sports Traumatology, Arthroscopy” [w:] Prevention of non-contact anterior cruciate ligament injuries in soccer players. Part 1: mechanisms of injury and underlying risk factors, Springer 2009, nr 17, s. 705-729
3. Ambroziak M., [w:] „Artroskopia i Chirurgia Stawów” Program rehabilitacji po pierwotnej rekonstrukcji

więzadła krzyżowego przedniego z zastosowaniem przeszczepu allogenicznego z więzadła rzepki lub ścięgna Achillesa, 2007, nr 3 (3), s. 5-10

4. Anatomia człowieka. Michał Reicher, Adam Bochenek: Wyd. 8. T. I: Anatomia ogólna. Kości, stawy i więzadła. Mięśnie. PZWL, Warszawa 2008
5. Andrzejewski T., Leczenie uszkodzeń więzadeł krzyżowych stawu kolanowego, „Fizjoterapia Polska” 2004, nr 4 (4), s. 331-336
6. Ardern C. L., [w:], „British Journal of Sports Medicine”, Return to sport following anterior cruciate ligament reconstruction meta-analysis of the state of play, 2011, materiał przed publikacją
7. Atkinson H. D. E., [w:] „Orthopedics and Traumatology Journal” Physiotherapy and Rehabilitation following anterior cruciate ligament reconstruction, 2010, nr 2 (24), s. 129-183
8. Biel A., [w:] „Ortopedia Traumatologia Rehabilitacja” Analiza wyników rehabilitacji u pacjentów po rekonstrukcji więzadła krzyżowego przedniego stawu kolanowego-doniesienie wstępne, 2005, nr 4 (7), s. 401-405
9. Biernat R., [w:] „Ortopedia, Traumatologia, Rehabilitacja” Postępowanie rehabilitacyjne po rekonstrukcji więzadła krzyżowego przedniego metodą wolnego przeszczepu ścięgiem mięśni półścięgnistego i smukłego w pierwszym miesiącu po zabiegu-doniesienie wstępne, 2007, nr 2 (6), Vol. 9, s. 178-186
10. Ciszek B., [w:], „Acta Clinica” Morfologia więzadeł krzyżowych stawu kolanowego”2001, nr 4, Tom 1, s.278-283
11. Coskunsu D., [w:] „Acta Orthopaedica et Traumatologica Turcica „ Current trends in reconstruction surgery and rehabilitation of anterior cruciate ligament in Turkey. 2010, nr 44 (6), s. 458-463
12. Fitzgerald G. K., „Physical Therapy” Open versus closed kinematic chain exercis: issues in Rehabilitation after anterior cruciate ligament reconstructive surgery, 1997,

nr 12 (77), s. 1747-1754

13. Fremley R.W., [w:] „The Journal of Bone & Joint Surgery“ Proprioception after rehabilitation and reconstruction in knees with deficiency of the anterior cruciate ligament, 2000, nr 6 (82-B), s. 801-806
14. Gawęda K., [w:] „International Orthopaedics“ Rehabilitation after one-stage Anterior Cruciate Ligament Reconstruction and osteochondral grafting, Springer 2006, nr 30, s. 185-189
15. Gerber J.P., [w:] „Physical Therapy“ Effects of early progressive eccentric exercise on muscle size and function after anterior cruciate ligament reconstruction: a 1-year follow-up study of a randomized clinical trial, 2009, nr 1 (89), s. 51-59
16. Grant J.A., [w:] „American Journal of Sports Medicine“ Two- to 4-year follow-up to a comparison of home versus physical therapy-supervised rehabilitation programs after anterior cruciate ligament reconstruction. 2010, nr 38 (7), s. 1389-1394
17. Johnson R. J., [w:] „Acta Clinica“ Rehabilitacja po rekonstrukcji więzadła krzyżowego przedniego-protokół Vermont, 2005, nr 3, s. 213-224
18. Kapandji I.A., „The Physiology of the joints” Churchill Livingstone, Edinburgh London Melbourne i Nowy York, 1987, s. 114-129
19. Kisielewski M., [w:] „Acta Clinica“ Rozwój filogenetyczny i ontogenetyczny oraz rola więzadeł krzyżowych kolana. 2001, nr 4, Tom 1, s. 275-277
20. Koga H., [w:], The American Journal of Sports Medicine, Mechanisms for noncontact anterior cruciate ligament injuries, Knee joint kinematics in 10 injury situations from female team handball and basketball, 2010, nr 11 (38), s. 2218-2225
21. Kruczyński J., [w:] „Chirurgia Narządów Ruchu i Ortopedia Polska“ Przebudowa przeszczepu po rekonstrukcji więzadła krzyżowego przedniego metodą Hertla w obrazie tomografii rezonansu magnetycznego,

2003, nr 68 (2), s. 101-104

22. Matuszewska W., [w:] „Balneologia Polska” Fizjoterapia po rekonstrukcji więzadła krzyżowego przedniego, 2007, s. 178-185
23. Moisala A., Arthroscopic anterior cruciate ligament reconstruction with hamstring autograft, University of Tampere, 2008 źródło bezpośrednie
24. Myer G.D., [w:] „Journal of Orthopaedic and Sports Physical Therapy” Rehabilitation After Anterior Cruciate Ligament Reconstruction: Criteria Based Progression Through the Return-to-Sport Phase, 2006, nr 36 (6), s. 385-402
25. P(Pinczewski 2007)
26. Pasierbiński A., [w:] „Acta Clinica” Biomechanika więzadeł krzyżowych” 2001, nr 4, Tom 1, s 284-293
27. Pasierbiński A., [w:] „Acta Clinica” Rehabilitacja po rekonstrukcji więzadła krzyżowego przedniego, 2002, nr 1, Tom 1, s. 86-100
28. Płomiński J., [w:] „Ortopedia, Traumatologia, Rehabilitacja” Stabilizacja przeszczepu więzadła rzepki w zabiegach rekonstrukcyjnych więzadeł stawu kolanowego. Śruby biowchłaniające czy metalowe-wyniki leczenia, 2008, nr 1 (10), s.44-53
29. Pritsch A., [w:], „Harefuah” Anterior cruciate ligament injuries. 2006, nr 145 (3), s. 208-245
30. Risberg M.A., [w:] „British Journal of Sports Medicine” Rehabilitation after Anterior Cruciate Ligament injury influence joint loading during walking but not hopping, 2009, nr 43 (6), s. 423-428
31. Schelbourne K. D., [w:], „Journal of Orthopaedic Science” What have i learned about the ACL: utilising a progressive rehabilitation scheme to achieve total knee symmetry after anterior cruciate ligament reconstruction, 2006, nr 11, s. 318-325
32. Stolarczyk A., „Artroskopia i Chirurgia Stawów” Postępowanie w uszkodzeniach więzadła krzyżowego przedniego, 2007, nr 3 (2), s. 18-29

33. Stolarczyk A., „Artroskopia i Chirurgia Stawów“, [w:] Wpływ fizjoterapeutycznego postępowania na wyniki leczenia uszkodzeń więzadła krzyżowego przedniego w zależności od okresu, w jakim wykonano rekonstrukcję, 2009, nr 5 (2), s. 11-24
34. Tagesson S., [w:] „Scandinavian Journal of Medical Science and Sports“ Tibial translation and muscle activation during rehabilitation exercises 5 weeks after Anterior Cruciate Ligament Reconstruction, 2010, nr 20 (1), s. 154-164
35. Traumatologia narządu ruchu pod redakcją Artura Dziaka. Ray Sanders, Elsevier Urban & Partner, Wrocław 2009, str. 343-349
36. Trzaska T., „Medicina Sportiva“ Aktualne metody rekonstrukcji więzadeł krzyżowych kolana, 2002, nr 6 (Suppl. 2), s. 19-22
37. Trzaska T., „Medicina Sportiva“ Zasady leczenia usprawniającego po rekonstrukcji ACL, 2002, nr 6 (Suppl. 2), s. 35-38
38. Van Grinsven S., [w:] „Knee Surgery, Sports Traumatology, Arthroscopy“ Evidence-based rehabilitation following Anterior Cruciate Ligament Reconstruction, 2010, Nr 18 (8), s. 1128-1144
39. Werstine M., „Fowler Kennedy Sport Medicine Clinic“ Physiotherapy ACL Protocol, 2009, źródło bezpośrednie
40. Wilk K. E., [w:] „Journal of Athletic Training“ Rehabilitation after anterior cruciate ligament reconstruction in the female athlete, 1999, nr 34 (2), s. 177-193
41. Wright R.W., [w:] „Journal of Knee Surgery“ A systematic review of Anterior Cruciate Ligament Reconstruction rehabilitation. Part II: Open versus closed kinetic chain exercises, neuromuscular electrical stimulation, accelerated rehabilitation and miscellaneous topics, 2008, nr 21, s. 225-234
42. Zavatsky A., [w:], „Clinical Biomechanics“ Injury initiation and progression in the anterior cruciate

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Zakończenie pracy magisterskiej

Flâneur początkowo dandys, członek paryskiej cyganerii, bohater dziewiętnastowiecznej literatury u Benjamina przeobraża się w intelektualistę – baczego komentatora modernizujących się miast. Wraz z końcem późnego modernizmu, [cezurę stanowi tu druga wojna światowa]¹²⁵, postać ta znika, aby powrócić w recepcji postmodernistycznej jako metafora współczesnej kondycji człowieka. To jak pisze Bauman kultura jest w obecnych czasach flâneurem, a człowiek tylko ludzkim tego odpowiednikiem, reakcją na konieczność adaptacji w wielowymiarowym, skomplikowanym ponowoczesnym świecie. Dalej kontynuując swą wypowiedź Bauman stwierdza że, trzeba mieć postawę heroiczną, aby w dzisiejszym świecie nie być flâneurem.¹²⁶

Flâneur – wędrowny gracz – pojawia się w percepcji współczesnego człowieka jako wyraz jego wieloznacznego społecznego funkcjonowania w wielu aspektach jego życia.

Współczesnym flâneurem może być architekt, którego flânerie jest protestem przeciwko funkcjonalistycznej wizji miasta. Może nim być użytkownik komputera osobistego zwiedzający witryny internetowe. W niedalekiej przyszłości, zapewne również użytkownik środków audiowizualnych angażujących

wszystkie ludzkie zmysły. Nowoczesnym flâneurem jest także konsument którego „pragnienie aby włóczyć się bez celu” zostało wykorzystane przez menadżerów i właścicieli wielkich supermarketów i parków rozrywki. Stało się ono także źródłem pewnego rodzaju spaceru. Spaceru bezwolnego, bo wykreowanego przez zewnętrzne wobec człowieka siły popytu i podaży. Ale jest pewna alternatywa dla tego stanu rzeczy. Pragnienie, aby włóczyć się, przekształcone w twórczość kulturową staje się siłą emancypacyjną dzięki której człowiek może odzyskać zagubioną gdzieś w rządzącym się prawami popytu i podaży świecie autonomię.

Niewątpliwie spacerowanie jest teraz postawą wieloznaczną, często sprzeczną, można rzec używając sformułowania Benjamina fantasmagoryczną.

Jaka przyszłość czeka spacerowicza? Miejmy nadzieję że przyszłość ta nie będzie jawić się w czarnych barwach a Peatzołdowski typ spaceru – krytycznego oglądu bytu współczesnego świata – stanie się źródłem przebudzenia dlatego co w człowieku najlepsze, świadcząc o tym że człowiek w gruncie rzeczy, nie jest istotą bezwolną, źródłem zewnętrznej kulturowej manipulacji, że leżą w nim ukryte gdzieś pokłady twórczej potencji czekającej tylko na uaktywnienie i wykorzystanie.

Trzeba też mieć nadzieję że benjaminowska koncepcja historii jako zwaliska ruin, nie potwierdzi się po raz kolejny, a następne przejścia cywilizacyjne ludzkości (teraźniejszość jest zawsze przejściem pomiędzy tym co było a tym co będzie W.B) będą przejściami emancypacyjnymi. A flâneur – intelektualista będzie wiecznie stał na straży tego stanu rzeczy.

---

¹²⁵ Por, [w:] Wolfgang Welsch, Nasza postmodernistyczna moderna, wyd, Oficyna Naukowa, Warszawa 1998, s. 39.

¹²⁶ Por [w:] Zygmunt Bauman, Przedstawienie na pustyni, str. 72 i 83.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Progresywne opodatkowanie dochodów osób fizycznych

Monografie:

1. Belka M., Reaganomika: sukces czy porażka, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1991
2. Bieńkowski W., Reaganomika i jej wpływ na konkurencyjność gospodarki amerykańskiej, PWN, Warszawa 1995
3. Buchanan J., Finanse publiczne w warunkach demokracji, PWN, Warszawa 1997
4. Chodorov F., O szkodliwości podatku dochodowego, Fijorr Publishing, Warszawa 2005
5. Denek E., Sobiech J., Wierzbicki J., Wolniak J., (red), Finanse publiczne, PWN, Warszawa 1995
6. Dolata S., Podstawy wiedzy o polskim systemie podatkowym, Wolters Kluwer, Warszawa 2011
7. Dzwonkowski H, (red.), Prawo podatkowe, C.H. Beck, Warszawa 2012,
8. Etel L. (red), Prawo podatkowe w pytaniach i odpowiedziach, LexisNexis, Warszawa 2008
9. Federowicz Z., Finanse i kredyt w krajach kapitalistycznych, PWE, Warszawa 1968
10. Filipowicz L., Amerykańska ekonomia podaży, Poltext,

Warszawa 1992

11. Friedman M., Kapitalizm i wolność, Helion, Gliwice 2018
12. Friedman M., Friedman R., Wolny wybór, Aspekt, Sosnowiec 2009
13. Gajl N., Teorie podatkowe w świecie, PWN, Warszawa 1992
14. Gaudemet P.M., Molinier J., Finanse publiczne, PWE, Warszawa 2000
15. Głuchowski J., Polskie prawo podatkowe, PWN, Warszawa 1993
16. Gomułowicz A., Małecki J., Podatki o prawo podatkowe, LexisNexis, Warszawa 2010
17. Gomułowicz A., Zasada sprawiedliwości podatkowej, Dom Wydawniczy ABC, Warszawa 2001
18. Grześkiewicz W., Finanse publiczne z elementami prawa podatkowego, DIFIN, Warszawa 201
19. Gwiazdowski R., A nie mówiłem, Prohibita, Warszawa 2002
20. Gwiazdowski R., Podatek progresywny i proporcjonalny. Doktrynalne przesłanki, praktyczne konsekwencje, CAS, Warszawa, 2007
21. Gwiazdowski R., Podatek progresywny i proporcjonalny. Doktrynalne przesłanki, praktyczne konsekwencje, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego Warszawa, 2007
22. Gwiazdowski R., Równość i niesprawiedliwość. Dlaczego Piketty nie lubi bogatych?, Fijorr Publishing, Warszawa 2016
23. Gwiazdowski R., Sprawiedliwość a efektywność opodatkowania, CAS, Warszawa 2001
24. Hall R.E., Rabushka A., Podatek liniowy, ABC, Warszawa 1998
25. Harasimowicz J., Finanse i prawo finansowe, PWE, Warszawa 1988
26. Hayek F.A., Indywidualizm i porządek ekonomiczny, Znak, Kraków 1998
27. Hayek F.A., Droga do zniewolenia, Arcana, Kraków 2015
28. Hazitt H., Ekonomia w jednej lekcji, Instytut Ludwiga von Misesa, Warszawa 2012
29. Hultberg N., Hoppe H.H., Rothbard M., Salerno J.T., Jak

zrujnować gospodarkę, czyli Keynes wiecznie żywy, Fijorr Publishing, Warszawa 2004

30. Kalinowski M., Współczesne systemy podatkowe, TN0iK, Toruń 1996
31. Kosek-Wojnar M., Zasady podatkowe w teorii i praktyce, PWE, Warszawa 2012
32. Kozik J., Najlepszy podatek, najmniej podatek, Fijorr Publishing, Warszawa 2015
33. Krajewska A., Podatki w Unii Europejskiej, PWE, Warszawa 2012
34. Krajewska A., Podatki, Unia Europejska, Polska, kraje nadbałtyckie, PWE, Warszawa 2004
35. Krzyżanowski A., Nauka skarbowości, Fiszer i Majewski, Poznań 1923
36. Kulicki J., Sokół P., Podatki i prawo podatkowe, PWE, Warszawa 1995
37. Kwaśnicki W., Zasady ekonomii rynkowej, Wyd. Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2001
38. Litwińczuk H., Prawo podatkowe podmiotów gospodarczych, Wolters Kluwer, Warszawa 1996
39. Małecka-Ziembińska E., Efektywność fiskalna podatku dochodowego od osób fizycznych w Polsce, Wyd. Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań 2012
40. Marks K., Engels F., Manifest partii komunistycznej, Jirafa Roja, Warszawa 2007
41. Mastalski R., Prawo podatkowe, C.H. Beck, Warszawa 2012
42. Mastalski R., Fojcik-Mastalska E., Prawo finansowe, Warszawa 2011
43. Mill J.S., O wolności, PWN, Warszawa 1959
44. Mill J.S., Zasady ekonomii politycznej i niektóre jej zastosowania do filozofii społecznej. Tom I, PWN., Warszawa 1965
45. Mises L., Interwencjonizm, Arcana, Kraków 2000
46. Mises L., Ludzkie działanie, Fundacja Instytut Ludwiga von Misesa, Wrocław 2007
47. Mises L., Mentalność antykapitalistyczna, Arcana, Kraków 2000

48. Mises L., Socjalizm, Arcana, Kraków 2009
49. Monteskiusz, O duchu praw, PWN, Warszawa 1957
50. Murphy R.P., Niepoprawny przewodnik po kapitalizmie, Instytut von Misesa, Wrocław 2015
51. Nozick R., Anarchia, państwo, utopia, Fundacja ALETHEIA, Warszawa 1999
52. Nykiel W. (red), Polskie prawo podatkowe, Difin, Warszawa 2013
53. Owsiak S., Podstawy nauki finansów, PWE, Warszawa 2002
54. Owsiak S., Finanse publiczne. Teoria i praktyka, PWN, Warszawa 1997
55. Pietrewicz M., Polityka fiskalna, Poltex, Warszawa 1993
56. Piketty T., Kapitał XXI, Wydawnictwo Krytyka Polityczna, Warszawa 2015
57. Praca zbiorowa, Szermierze wolności. Od Adama Smitha do Milтона Friedmana, Arcana, Kraków 2003
58. Pyka R., Sprawiedliwość społeczna a efektywność ekonomiczna w dobie globalizacji – Dylematy socjo-aksjologiczne w kontekście funkcjonowania i przyszłości państwa opiekuńczego, na przykładzie francuskiej debaty społecznej na łamach dziennika „Le Monde” między 1989 a 2004 rokiem, Uniwersytet Śląski, Katowice 2007
59. Rabushka A., Od Adama Smitha do bogactwa Ameryki, CAS, Warszawa 1996
60. Reisman G., Kapitał i kapitalizm XXI wieku, Fijorr Publishing, Warszawa 2015
61. Ricardo D. Zasady ekonomii politycznej i opodatkowania, PWN, Warszawa 1957
62. Rosiński R., Polski system podatkowy. Poszukiwanie optymalnych rozwiązań, Difin, Warszawa 2000
63. Rothbard M., Interwencjonizm, czyli władza a rynek, Fijorr Publishing, Warszawa 2009
64. Rybarski R., Nauka Skarbowości, Wolters Kluwer, Warszawa 2015
65. Say J.B, Traktat o ekonomii politycznej, PWN, Warszawa 1960
66. Schaff A., Język a poznanie, PWN, Warszawa 1967

67. Smith A., Badania nad naturą i przyczynami bogactwa narodów, PWN, Warszawa 1954
68. Sowell T., Ekonomia dla każdego, Fijorr Publishing, Warszawa 2017
69. Sowell T., Fakty i mity w ekonomii, Fijorr Publishing, Warszawa 2008
70. Stiglitz J.E., Ekonomia sektora publicznego, PWN, Warszawa 20017
71. Szczodrowski G., Polski system podatkowy, PWN, Warszawa 2007
72. Walczak B., Systemy podatkowe, PTE, Szczecin 2003
73. Wapshott N., Keynes kontra Hayek, studio Emka, Warszawa 2013
74. Weralski M. (red.), Instytucje budżetowe, cz. 2, Ossolineum, Wrocław 1985
75. Wilkin J. (red), Efektywność a sprawiedliwość, Key Text, Warszawa 1997
76. Wojtyła A., Ewolucja keynesizmu, PWN, Warszawa 2000
77. Wolański R., System podatkowy w Polsce, Wolters Kluwer, Warszawa 2016
78. Wójtowicz W., Smoleń P., Podatek dochodowy od osób fizycznych – prorodzinny czy neutralny?, Dom Wydawniczy ABC, Warszawa 1999
79. Wyszkowski A., Podatki pośrednie i dochodowe w systemie podatkowym, UE, Białystok 2010

Artykuły:

1. Grzybowski P., Etyka i opodatkowanie – aspekt doktrynalny i normatywny, Przegląd Prawniczy, Ekonomiczny i Społeczny, 3/2012, Wielkopolska Rada Młodzieży, Warszawa 2012
2. Janik M., Austriacka szkoła ekonomii i jej przedstawiciele, Roczniki ekonomii i zarządzania Tom 6(42), numer 2, Warszawa 2014
3. Opolski K., Kocia A., Thomas Piketty – współczesny Janosik czy objawienie ekonomiczne, Mazowsze, Studia

regionalne, nr 16/2015, Warszawa 2015

4. Syryjczyk T., Podatek powszechny, Kapitalista Powszechny, nr 71, LXXI, Warszawa, 1998
5. Tegler E., Funkcje systemu podatkowego i ocena jego sprawności, System podatkowy. Zagadnienie teoretyczne, Acta Universitatis Lodziensis „Folia Iuridica” 54, Łódź 1992

Akty prawne:

1. Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych. Dz.U. 1991 nr 80 poz. 350 z późn. zm.
2. Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa. Dz.U. 1997 nr 137 poz. 926
3. Ustawa z dnia 23.04.1964 r. Kodeks cywilny. Dz. U. z 2017 r. poz. 459

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Wolność mediów c.d. 2

kontynuacja pracy magisterskiej z 6 maja – [Wolność mediów](#)

Wolność mediów jest jednym z fundamentów demokratycznego społeczeństwa. Stanowi ona kluczowy element w kształtowaniu opinii publicznej, umożliwiając obywatelom dostęp do różnorodnych źródeł informacji oraz formułowanie własnych poglądów na tematy istotne społecznie, politycznie i ekonomicznie. Wolność ta jest również niezbędna do kontrolowania i ograniczania nadużyć władzy, zarówno politycznej, jak i gospodarczej, co czyni ją niezastąpionym narzędziem w walce o praworządność i transparentność w

funkcjonowaniu państwa. W tym artykule przyjrzymy się głębiej znaczeniu wolności mediów, jej wpływowi na społeczeństwo oraz zagrożeniom, jakie mogą na nią czyhać.

Wszyscy w redakcjach mówią do siebie „po imieniu”, jednak na zebraniach redakcyjnych potrafią nieoczekiwanie zaatakować kolegę, wytknąć mu błędy w obecności szefa. Ludziom wrażliwszym w tym zawodzie jest bardzo ciężko. – mówi Jan Pleszczyński. -Początek lat dziewięćdziesiątych był wspaniałym okresem dla dziennikarzy. Nawet do 1996 roku można było – pomimo ciężkiej pracy – dogłębniej zająć się opisywaną problematyką. Teraz liczy się tylko ilość tekstów i ich newsowość[1].

Rotacja w zawodzie jest bardzo duża, ludzie współpracują z nadzieją na otrzymanie chociażby ryczałtów, lub innych, bardziej stabilnych form zatrudnienia – np. umów czasowych. Jednak i one nie dają pełnych gwarancji pracy. – *Koleżanka pracowała w redakcji pod koniec miesiąca do 20.00, po tej godzinie kończyła się umowa i podziękowano jej za pracę.* Podobnie było w grudniu 2001 roku, kiedy dziennikarze dodatku lokalnego gazety ogólnopolskiej przyszli rano do pracy, a o 10.00 część z nich wychodziła z redakcji z wymówieniem. Kryterium rozwiązywania umów miała być przydatność do pracy dziennikarskiej, jednak zwolnienie mogło czekać prawie na każdego – wspominają dziennikarze.

***

Wydawcy uważają, że wolność prasy jest czymś wspaniałym, chociaż ich byt zależy od reklamodawców. Jednak jasne jest, że nie opublikują żadnych materiałów, które będą krytykować aktualnych lub ewentualnych ogłoszeniodawców.

Wolność w lubelskich mediach drukowanych w niektórych przypadkach równa się układom, prezentom, systematycznie testowanym samochodom itp.

Jaka niezależność powinna być? Idealne (utopijne?)

dziennikarstwo i media mają rozwijać się bez układów, powiązań, ale czy jest to możliwe na tak małym rynku prasowym?

Być może wejście do Unii Europejskiej, uzyskane fundusze strukturalne dla Lubelszczyzny (jednego z najbiedniejszych regionów Polski), sprawią, że tutejsze firmy odzyskają płynność finansową, a co za tym idzie będą miały możliwości reklamowania się w lubelskiej prasie. Lepsza sytuacja gospodarcza regionu automatycznie oznaczałaby koniec kryzysu ekonomicznego lubelskich mediów. Tylko czy równałaby się także autentycznej wolności prasy?

Definicja i znaczenie wolności mediów

Wolność mediów odnosi się do prawa mediów do swobodnego i niezależnego przekazywania informacji, opinii i komentarzy na różnorodne tematy bez ingerencji ze strony rządu, korporacji lub innych podmiotów zewnętrznych. Jest to jedna z kluczowych zasad demokratycznego państwa, a jej obecność lub brak stanowi barometr stanu demokracji w danym kraju. Wolność mediów umożliwia różnorodność opinii i perspektyw, co z kolei sprzyja bardziej pluralistycznej debacie publicznej. Media, działając jako „czwarta władza”, pełnią funkcję strażnika demokracji, monitorując działania rządzących i informując społeczeństwo o ich decyzjach i działaniach.

Historia i ewolucja wolności mediów

Historia wolności mediów jest ściśle związana z rozwojem prasy drukowanej w Europie na przełomie XVI i XVII wieku. Wynalezienie druku przez Johanna Gutenberga umożliwiło masową produkcję książek i gazet, co z kolei stworzyło nową przestrzeń do wyrażania poglądów i idei. W miarę jak rozwijały się państwa narodowe, władze zaczęły dostrzegać potencjalne zagrożenie ze strony niekontrolowanych mediów. Prasa stawała się narzędziem nie tylko informacji, ale także krytyki władzy. W XVIII wieku, w okresie Oświecenia, pojawiły się pierwsze koncepcje wolności prasy jako fundamentu wolnego

społeczeństwa, co znalazło odzwierciedlenie w rewolucjach amerykańskiej i francuskiej, gdzie postulowano wolność słowa jako jedno z podstawowych praw człowieka.

W XIX wieku, w miarę jak prasa zyskiwała na znaczeniu, pojawiły się pierwsze regulacje prawne dotyczące wolności mediów. Wprowadzenie konstytucji, w których zapisano prawo do wolności słowa, było kamieniem milowym w rozwoju wolnych mediów. Jednakże XX wiek przyniósł zarówno okresy rozkwitu wolności mediów, jak i jej drastycznego ograniczania. Dwa totalitarne reżimy, nazizm i komunizm, pokazały, jak niebezpieczne może być ograniczanie wolności mediów. Z drugiej strony, powstanie międzynarodowych organizacji, takich jak ONZ, oraz przyjęcie Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, w której zawarto prawo do wolności słowa i wyrażania opinii, wzmocniło pozycję mediów na całym świecie.

Wolność mediów a współczesne wyzwania

W XXI wieku wolność mediów napotyka na nowe wyzwania. Przemiany technologiczne, globalizacja oraz zmiany polityczne i społeczne stawiają przed mediami i społeczeństwem nowe pytania dotyczące granic tej wolności. Jednym z kluczowych problemów współczesnych mediów jest koncentracja własności medialnej. W wielu krajach, zwłaszcza w Europie i Stanach Zjednoczonych, doszło do konsolidacji mediów, co w praktyce oznacza, że większość treści jest kontrolowana przez kilka dużych korporacji. Takie zjawisko może prowadzić do ograniczenia pluralizmu mediów i w konsekwencji do mniejszej różnorodności informacji dostępnych dla obywateli.

Kolejnym wyzwaniem jest rosnąca rola mediów społecznościowych, które z jednej strony umożliwiają szybki i szeroki dostęp do informacji, a z drugiej strony stwarzają zagrożenie w postaci dezinformacji i fake newsów. Algorytmy, które rządzą mediami społecznościowymi, promują treści kontrowersyjne i skrajne, co może prowadzić do polaryzacji społeczeństw. W tym kontekście rodzi się pytanie, w jaki sposób regulować treści w

internecie, aby nie naruszać wolności słowa, a jednocześnie chronić społeczeństwo przed dezinformacją.

Wolność mediów w kontekście politycznym i prawnym

Rządy i instytucje państwowe często podejmują próby ograniczenia wolności mediów, uzasadniając to koniecznością ochrony bezpieczeństwa narodowego, walki z terroryzmem lub ochrony przed mową nienawiści. Takie działania mogą jednak prowadzić do nadużyć i stłumienia krytycznych głosów w społeczeństwie. Przykłady można znaleźć w krajach o autorytarnych rządach, gdzie wolność mediów jest systematycznie ograniczana, a dziennikarze są narażeni na represje, cenzurę, a nawet fizyczne ataki. W niektórych przypadkach dochodzi również do nadużyć w krajach demokratycznych, gdzie rządy starają się wpływać na media poprzez naciski polityczne, kontrolę nad mediami publicznymi lub wprowadzenie restrykcyjnych ustaw.

Prawo międzynarodowe, w tym traktaty i konwencje, odgrywa kluczową rolę w ochronie wolności mediów. Dokumenty takie jak Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych oraz Europejska Konwencja Praw Człowieka zawierają zapisy dotyczące wolności słowa i wolności mediów. Organizacje międzynarodowe, takie jak UNESCO, Rada Europy czy Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE), regularnie monitorują sytuację mediów na świecie i publikują raporty na temat stanu wolności mediów.

Przyszłość wolności mediów

Przyszłość wolności mediów zależy od wielu czynników, w tym od rozwoju technologii, zmian w krajobrazie politycznym oraz od tego, jak społeczeństwa będą reagować na nowe wyzwania związane z informacją. Wzrost znaczenia sztucznej inteligencji i automatyzacji może wpłynąć na sposób, w jaki informacje są

tworzone, dystrybuowane i konsumowane. Z jednej strony, technologia może pomóc w zapewnieniu większej transparentności i dokładności informacji, z drugiej strony może też prowadzić do nowych form cenzury i kontroli.

Edukacja medialna i rozwijanie umiejętności krytycznego myślenia wśród obywateli będzie miało kluczowe znaczenie dla przyszłości wolnych mediów. Społeczeństwo, które potrafi świadomie i krytycznie podchodzić do informacji, jest mniej podatne na manipulacje i dezinformację. W związku z tym konieczne jest, aby państwa, organizacje pozarządowe i instytucje edukacyjne inwestowały w programy edukacji medialnej, które uczą obywateli, jak analizować i oceniać informacje.

Podsumowanie

Wolność mediów jest nieodzownym elementem demokracji i warunkiem sine qua non dla istnienia wolnego społeczeństwa. Współczesne wyzwania, takie jak koncentracja własności medialnej, dezinformacja, presja polityczna oraz rozwój nowych technologii, stawiają przed mediami nowe zadania i pytania. Ochrona tej wolności wymaga stałej czujności, odpowiednich regulacji prawnych oraz zaangażowania obywatelskiego. Tylko w ten sposób można zapewnić, że media będą nadal pełniły swoją rolę strażnika demokracji, informując społeczeństwo i chroniąc je przed nadużyciami władzy. Wolność mediów jest wartością, którą należy pielęgnować i bronić, aby przyszłe pokolenia mogły cieszyć się prawem do informacji i swobodnego wyrażania opinii.

---

[1] Rozmowa z J. Pleszczyńskim, dziennikarzem lubelskiego dodatku „Gazety Wyborczej”, 20.03.2003 r.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach

Protokoły komunikacyjne

Protokół jest zbiorem reguł normujących transmisję danych oraz formaty przesyłanych komunikatów. W celu wymiany danych, komputery podłączone do sieci muszą korzystać z protokołów komunikacyjnych. Przesył danych w sieci odbywa się w formie komunikatów zdefiniowanych przez protokół komunikacyjny. Opisuje on również sposoby postępowania z komunikatami zarówno w wypadku wystąpienia błędu, jak również wtedy, kiedy transmisja przebiega poprawnie. Wszystkie programy korzystające z Internetu współpracują z odpowiednimi protokołami.

SGML jest międzynarodowym standardem (ISO 8879:1986) definiującym metody reprezentacji tekstu w postaci elektronicznej, niezależnej od platformy sprzętowej i systemu operacyjnego.

Za twórców języka SGML uważa się Charlesa Goldfarba, Edwarda Moshera oraz Raymonda Loriego, którzy w 1969 roku opracowali dla IBM-u język GML (Generalized Markup Language – również akronim nazwisk twórców). GML był rezultatem projektu zintegrowanego systemu informacyjnego dla kancelarii prawniczych i pozwalał na edytowanie, formatowanie oraz przeszukiwanie danych tekstowych. Autorzy projektu w znacznej mierze opierali się na wcześniejszych propozycjach Tunnicliffe'a i Rice'a. W wyniku kontynuowania prac przez Goldfarba nad rozwojem GML, w 1980r. powstała pierwsza robocza wersja standardu SGML, a w 1986r. ukazała się międzynarodowa wersja robocza i przyjęto SGML, jako standard międzynarodowy.

SGML jest metajęzykiem, który określa zasady tworzenia języków

opisujących klasy dokumentów. Takim językiem, opracowanym na bazie SGML, jest popularny w Internecie HTML (HyperText Markup Language). SGML pozwala na oznaczanie tekstu w sposób ogólny (ang. generic markup), zwany również oznaczaniem opisowym (ang. descriptive markup). Umieszczone w tekście znaczniki niosą informację znaczeniową i w przeciwieństwie do oznaczania proceduralnego (ang. procedural markup), nie informują systemu o wyglądzie dokumentu, rodzaju użytych czcionek, rozmieszczeniu elementów tekstu na stronie. SGML opisuje nie tylko zawartość dokumentu (tekst, zdjęcia, animacje), lecz również jego strukturę logiczną (słowo, akapit, rozdział, sekcja). Pozwala także na tworzenie dokumentów składających się z wielu plików, zachowując jego integralność. Obiektem opisującym tekst są znaczniki. Na początku i na końcu każdego z nich znajdują się znaki (ograniczniki), które pozwalają na wyraźne oddzielenie obiektów opisujących tekst od zasadniczej treści dokumentu.

Dokument zgodny z SGML składa się z dwóch podstawowych części:

- prolog SGML (ang. SGML prolog),
- dokument zasadniczy (ang. document instance).

Prolog zawiera deklarację SGML (ang. SGML declaration) oraz definicję typu dokumentu (ang. Document Type Definition – DTD). Dokument zasadniczy zawiera tekst, który jest oznaczony zgodnie z DTD umieszczonym w prologu.

Deklaracja SGML zawiera podstawowe dane o strukturze leksykalnej używanej w DTD oraz w dokumencie zasadniczym. Definiuje m.in. dozwolony zestaw znaków, maksymalną liczbę znaków w nazwach (elementów, atrybutów lub encji), maksymalną liczbę zadeklarowanych elementów w DTD, dozwolone ograniczniki (ang. delimiters). Definiuje również wykorzystanie cech dopuszczanych przez SGML, takich jak opuszczanie znaczników (OMITTAG) oraz skracanie znaczników (SHORTTAG). W wielu przypadkach deklaracja SGML może zostać opuszczona. Oznaczać to będzie, że do DTD oraz dokumentu zasadniczego zastosowane

zostaną reguły zdefiniowane w Reference Concrete Syntax, dostarczane przez większość systemów SGML. Jeżeli jednak będziemy chcieli dokonać jakichkolwiek zmian (nowy zestaw znaków, polskie znaki diakrytyczne w nazwach, rozróżnianie małych i dużych liter w nazwach), wówczas deklaracja SGML musi pojawić się w całości. Przykładowa deklaracja SGML przedstawia się następująco:

```

1  <!SGML "ISO 8879:1986"
    CHARSET
    BASESET "ISO 646-1983//CHARSET International Reference
            Version (IRV)//ESC 2/5 4/0"
    DLSCSLI
        0 9 UNUSED
2      9 2 9
        11 2 UNUSED
        13 1 13
        14 18 UNUSED
        32 95 32
        127 1 UNUSED
3  CAPACITY PUBLIC "ISO 8879-1986//CAPACITY Reference//EN"
4  SCOPE DOCUMENT
5  SYNTAX PUBLIC "ISO 8879-1986//SYNTAX Reference//EN"
    FEATURES
6      MINIMIZL DATAIAG NO OMITIAG NO RANK NO
        LINK SIMPLE NO IMPLICIT NO EXPLICIT NO
        OTHER CONCUR NO SUBDOC NO FORMAL NO
7  APPINFO NONE >

```

Rysunek 10 Deklaracja SGML

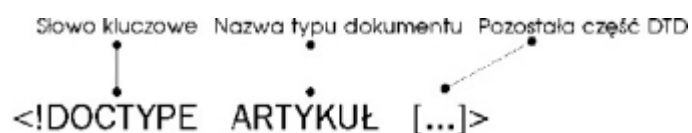
1. Opisowy nagłówek
2. Zestaw znaków
3. Zestaw pojemności
4. Zakres Składni Konkretnej (ang. Concrete Syntax Scope).
5. Składnia Konkretna (ang. Concrete Syntax).
6. Użycie dodatkowych cech (ang. Features Use).
7. Informacje dla aplikacji (ang. Application-Specific Information).

Definicja Typu Dokumentu (Document Type Definition; DTD) jest jednym z podstawowych pojęć związanych z SGML-em. DTD jest to sformalizowany opis struktury dokumentów pewnego typu, zawierający spis ich elementów składowych oraz hierarchię elementów właściwą dla danego typu dokumentu. Można powiedzieć, że dopiero DTD jest definicją języka (czy formatu)

do opisywania struktury danej klasy dokumentów.

Do oznaczania elementów w dokumentach służą znaczniki (tags). Każdemu elementowi przypisany jest znacznik otwierający (nazwa) i znacznik zamykający (/nazwa). Oprócz definicji elementów i znaczników z nimi związanych DTD zawiera także reguły ich używania: np. czy możliwe jest opuszczenie znacznika zamykającego lub otwierającego dany element, jeśli z kontekstu możliwe jest wywnioskowanie faktu jego istnienia.

DTD tworzy się zgodnie z prostą składnią zdefiniowaną w standardzie. Jest to zbiór deklaracji, który rozpoczyna się deklaracją typu dokumentu DOCTYPE.

The diagram illustrates the components of a DOCTYPE declaration. It shows the text `<!DOCTYPE ARTYKUŁ [...]>` with three labels above it: 'Słowo kluczowe' (Key word) pointing to `<!`, 'Nazwa typu dokumentu' (Document type name) pointing to `ARTYKUŁ`, and 'Pozostała część DTD' (Remaining part of DTD) pointing to `[...]`.

DTD może być również przedstawione w postaci systemowego lub publicznego identyfikatora (ang. system, public identifier). Identyfikator jest częścią deklaracji DOCTYPE i pozwala zlokalizować zasoby systemowi SGML przetwarzającemu dokumenty.

Identyfikator systemowy (ang. system identifier) odsyła do źródła w lokalnych zasobach:

```
<!DOCTYPE book SYSTEM "book.dtd">
```

```
<!DOCTYPE manual SYSTEM "C:\sgml\dtd\manual.dtd">
```

Identyfikator publiczny (ang. public identifier) jest najczęściej przedstawiany w postaci sformalizowanej jako formalny publiczny identyfikator (ang. formal public identifier). W tym przypadku tworzymy odsyłacz do tekstu publicznego (ang. public text). Tekstem publicznym może być DTD, jego fragment, zbiór encji, zestaw znaków, a nawet cały dokument SGML udostępniany do powszechnego użycia.

Formalny publiczny identyfikator składa się z dwóch zasadniczych części:

identyfikatora właściciela (ang. owner identifier),

identyfikatora tekstu (ang. text identifier).

Przykłady DTD z formalnym publicznym identyfikatorem:

```
<!DOCTYPE book PUBLIC "-//USA/AAP//DTD BK-1//EN">
```

```
<!DOCTYPE sd PUBLIC "+//British Library//DTD Starter Document//EN">
```

Znaki – oraz + wskazują, czy identyfikator właściciela został zarejestrowany.

Mamy wówczas pewność, że nie istnieją różne DTD o tych samych nazwach. Do rejestracji uprawniona jest Registration Authority ustanowiona przez International Organisation for Standardisation (ISO). Przydziela ona nazwę, która powinna pojawić się na początku identyfikatora właściciela. Procedura rejestracyjna została dokładnie opisana w standardzie ISO 9070.^[11]

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Zmiany w ekosystemie Zatoki Gdańskiej wywołane działalnością człowieka

ANTHROPOGENIC CHANGES TO THE ECOSYSTEM OF THE GULF OF GDAŃSK

Zatokę Gdańską zalicza się do najsilniej zanieczyszczonych

obszarów Morza Bałtyckiego (Majewski 1987). Zlewnia Basenu Gdańskiego należy do obszarów silnie uprzemysłowionych i zurbanizowanych. Zanieczyszczenia docierają do tego akwenu głównie wraz z wodami rzek, z ściekami bytowymi i przemysłowymi z licznych miast i portów położonych na jego wybrzeżach oraz opadami atmosferycznymi (Żmudziński 1990, Pliński 1994, Kruk-Dowgiałło i Dubrawski 1998, Rudlicka i in. 2003).

Postępujący proces zanieczyszczania wód Morza Bałtyckiego wpływa zarówno na abiotyczne jak i biotyczne składowe środowiska. Kompleksowe badania dowodzą, że największe zmiany warunków hydrologicznych i hydrochemicznych zaszły w okresie ostatnich pięćdziesięciu lat (Pliński i Wiktor 1987, Majewski 1994, Pliński 1994). Wszelkie notowane zmiany znajdują wyraz w składzie chemicznym osadów. Zwiększony dopływ soli biogenicznych i związany z tym proces eutrofizacji dobitnie dokumentują współczynniki wzbogacenia warstwy powierzchniowej mułów Basenu Gdańskiego w węgiel organiczny i fosfor. Znormalizowane względem glinu współczynniki wzbogacenia warstwy powierzchniowej mułów (0-1 cm) w te składniki, w stosunku do niezanieczyszczonych osadów zdeponowanych ok. 100-200 lat temu, wynoszą 1,4-3,2 dla węgla organicznego i 1,3-6,6 dla fosforu. Wartości te są jeszcze wyższe w mułach Zatoki Puckiej i wynoszą 3,0-6,4 dla węgla organicznego i 3,1-7,3 dla fosforu. Ponadto analiza składu chemicznego osadów dennych wykazuje między innymi wzbogacenie ich w groźne dla środowiska metale. Średnie wartości współczynników wzbogacenia mułów Basenu Gdańskiego w metale kształtują się następująco (w nawiasach podano wartości maksymalne): As – 1,4 (2,7), Cd – 1,8 (3,7), Cr – 1,2 (1,6), Cu – 1,5 (2,2), Ni – 1,1 (1,6), Pb – 1,9 (5,1), Zn – 1,9 (3,0). Szczególnie dużo metali gromadzi się w mułach Zatoki Puckiej, gdzie średnie (w nawiasach maksymalne) wartości współczynników wzbogacenia wynoszą: As – 3,1 (4,6), Cd – 3,1 (5,1), Cr – 2,0 (2,6), Cu – 2,1 (3,4), Ni – 1,4 (1,6), Pb – 2,8 (4,6), Zn – 3,0 (3,9) (Uścińowicz 1997). Publikacje z ostatnich lat wskazują na ograniczenie dopływu

solii biogenicznych oraz malejące koncentracje materii organicznej i metali w wodach Bałtyku, co przypisywane jest głównie deklaracjom państw nadbałtyckich w sprawie redukcji dopływu zanieczyszczeń i wspólnej polityce w dziedzinie ochrony środowiska (Trzosińska 1998, Kowalewska 2000, HELCOM 2002 i 2003, Rudlicka i in. 2003).

Zawartość tlenu w wodach Bałtyku jest wyraźnie związana z uwarstwieniem wód – powyżej halokliny nasycenie zmniejsza się stopniowo od około 100 % przy powierzchni do 70 % w warstwach głębszych i gwałtownie spada do wartości niższych niż 20 % poniżej halokliny (Majewski 1987). Pomiary wykonywane w ostatnich latach w wodach głębinowych Zatoki Gdańskiej wykazują naruszenie równowagi tlenowej oraz zmniejszenie gradientów gęstości wód w kolumnie wody (Majewski 1994). Deficyty tlenowe w Bałtyku Południowym zaczęły pogłębiać się z początkiem lat sześćdziesiątych. W wyniku wyczerpania zasobów tlenu w stagnujących warstwach przydennych pojawiły się tzw. pustynie biologiczne, czyli obszary pozbawione organizmów żywych. Zjawisko powiększania zasięgu pustyń przyspieszył proces tworzenia siarkowodoru w wyniku gnicia nie rozłożonej materii organicznej (Pliński 1994). Siarkowódór w Głębi Gdańskiej zarejestrowano po raz pierwszy na początku lat siedemdziesiątych. Od tego czasu na dużych obszarach Basenu Gdańskiego utrzymują się warunki beztlenowe (Majewski 1987, Żmudziński 1990).

Naturalne procesy zachodzące w morzu tylko w niewielkim stopniu przyczyniają się do zmian obserwowanych w ekosystemie Zatoki Gdańskiej. Największy wpływ na obecny stan biotycznej części środowiska przypisuje się eutrofizacji wód i towarzyszącym jej zmianom różnorodnych parametrów chemicznych (Pliński i Wiktor 1987, Renk 1990a, Trzosińska 1990, Trzosińska 1994, Łysiak-Pastuszek i in. 2000, Nehring 2001). Zjawisko eutrofizacji przejawia się między innymi w przeobrażeniu biocenoz, a mianowicie w zubożeniu składu gatunkowego z jednoczesnym wzrostem liczebności najczęściej

jednego lub zaledwie kilku gatunków (Pliński 1979, Majewski 1987, Żmudziński 1987, Wiktor i Pliński 1992, Żmudziński 1994). Szczególnie duże nasilenie tego zjawiska notuje się w rejonach przyujściowych i przybrzeżnych (Pliński 1987, Renk 1993, 2000, Rudlicka i in. 2003).

Szacuje się, że w okresie zaledwie dwudziestu lat, tj. od lat sześćdziesiątych do osiemdziesiątych XX wieku, stężenie azotanów w wodzie bałtyckiej wzrosło o 400 %, a fosforanów prawie o 100 % (Pliński 1994). Z przeprowadzonych kalkulacji wynika, że średni roczny wzrost produkcji pierwotnej i wzrost koncentracji chlorofilu w Zatoce Gdańskiej wynosiły około 2-3 % rocznie (Renk 1990a, 1990b, 1993, 2000), a biomasa planktonu w tym czasie zwiększyła się ponad dwukrotnie (Pliński 1994).

Wyraźnym symptomem eutrofizacji akwenu notowanym na przestrzeni ostatnich pięćdziesięciu lat jest zubożenie składu gatunkowego fitoplanktonu przy jednoczesnym nasileniu i zmianie w strukturze zakwitów. Zjawiska te odnoszą się przede wszystkim do otwartych rejonów zatoki (Pliński 1993, 1994). Hipotezę zubożenia gatunkowego Pliński (1993) popiera przytaczając dane liczbowe zaczerpnięte z pracy Rumek (1948) i wyników badań własnych. W latach 1946-47 w fitoplanktonie zatoki stwierdzono obecność 260 taksonów, w latach osiemdziesiątych identyfikowano około 200. Zmniejszenie liczby gatunków najwyraźniej zaznaczyło się wśród bruzdnic – redukcja liczby taksonów z 36 do około 10. Ubytek jednych gatunków jest rekompensowany przez wzrost liczebności komórek innych gatunków, dawniej występujących sporadycznie; takie masowe pojawy notowane są coraz częściej (Pliński 1994, Pliński 1995, Witek i Pliński 1998, Pliński i Józwiak 1999, Witek i Pliński 2000). Niemkiewicz i Wrzołek (1998) szacują, iż liczebność fitoplanktonu (bez uwzględnienia wiciowców) w latach 1970-1995 wzrosła

pięćdziesięciokrotnie. W przypadku, gdy głównym składnikiem zakwitów są sinice, można mówić o daleko zaawansowanym stadium procesu eutrofizacji, określanym przez niektórych autorów

pojęciem hipertrofizacji (Pliński 1987). Niepokojącym zjawiskiem jest praktycznie rokroczne występowanie toksycznych i potencjalnie toksycznych zakwitów cyjanobakterii w Zatoce Gdańskiej (Pliński i in. 1998, Mazur i Pliński 2001, Mazur i in. 2003).

Ujemne skutki niepożądanego wzrostu żyzności Morza Bałtyckiego widoczne są również w jego głębszych warstwach. W zbiorowiskach okrzemek występujących w mikrofitobentosie Zatoki Gdańskiej obserwuje się zmniejszenie liczby gatunków bentosowych na korzyść gatunków planktonowych i zastąpienie gatunków autochtonicznych przez tzw. zespół antropogeniczny, który tworzą taksony najbardziej tolerancyjne względem zanieczyszczenia, takie jak: *Actinocyclus normanii* (Gregory) Hustedt, *Cyclotella choctawhatcheeana* Prasad, *C. meneghiniana* Kutzing, *Stephanodiscus hantzschii* Grunow, *Thalassiosira levanderi* Van Goor (Witkowski 1994, Witkowski i Pempkowiak 1995, Stachura i Witkowski 1997, Stachura-Suchoples 2001, Dziengo i Bogaczewicz-Adamczak 2003).

Kolejnym, ważnym przejawem degradacji zbiorowisk fitobentosu Zatoki Gdańskiej jest zmniejszenie w ciągu ostatnich siedemdziesięciu lat ich składu gatunkowego o prawie 40 % oraz ograniczenie występowania roślinności przybrzeżnej.

Przebudowa składu zbiorowisk fitobentosu przejawia się wyraźną ekspansją gatunków z rodziny Ectocarpaceae, a szczególnie gatunku o nitkowatych plechach *Pilayella littoralis* (Lyngbye) Kjellman. W wielu rejonach, zwłaszcza w Zatoce Puckiej, zanotowano ustępowanie niektórych gatunków krasnorostów, m.in. *Furcellaria fastigiata* (Linnaeus) Lamour i z rodzaju *Ceramium* Roth. oraz brunatnic – *Fucus vesiculosus* Linnaeus. Różnice w zasięgu i biomacie są dość znaczne porównując stan aktualny z danymi z końca lat sześćdziesiątych (Przybyłek 1968; cyt. za Pliński 1987, Klekot 1980), a w porównaniu z danymi z lat pięćdziesiątych są wręcz drastyczne (Ciszewski i in. 1962, Błędzki i Kruk-Dowgiałło 1982). W latach dwudziestych ubiegłego stulecia rośliny zasiedlały szeroki pas wybrzeża do

głębokości 25 m. Aktualnie stwierdza się ich obecność zaledwie do głębokości 6 m (Klekot 1980, Pliński 1982, Pliński i Florczyk 1984). Szacuje się, że ogólna biomasa makroflory w obszarze wewnętrznej Zatoki Puckiej zmalała około ośmiokrotnie, a około 80 % biomasy fitobentosu Zatoki Gdańskiej stanowią nitkowate brunatnice z rodzaju *Pilayella* Bory i *Ectocarpus* Lyngbye (Kruk-Dowgiałło 1998, Kruk-Dowgiałło i Dubrawski 1998). Żmudziński (1994) podaje, iż obecnie spotyka się w zasadzie już tylko jednogatunkowe łąki złożone głównie z roślin nasiennych (*Zanichella palustris* Linnaeus) i znacznie rzadziej trawy morskiej (*Zostera marina* Linnaeus), a makroglony morskich (*Fucus vesiculosus* Linnaeus) i widlik (*Furcellaria lumbricalis* Linnaeus) zniknęły z akwenu Zatoki Puckiej u schyłku lat siedemdziesiątych. Bezpośrednią przyczyną tego zjawiska jest wzmożona produkcja materii organicznej, która zawieszona w wodzie ogranicza zasięg penetracji światła, co hamuje fotosyntezę i nie pozwala roślinności dennej na rozwój. Z drugiej strony, nie rozłożona materia opadając na dno zmienia jego strukturę. Z piaszczystego dna robi się muliste, niesprzyjające rozwojowi roślin (Pliński 1987, Pliński 1994).

Ujemne skutki niepożądanego wzrostu żyzności wód Morza Bałtyckiego można również prześledzić analizując zmiany liczebności, różnorodności, biomasy i rozmieszczenia zwierząt. Badania zooplanktonu wykazały zwiększenie dominacji organizmów żerujących na fitoplanktonie i zawieszanej materii organicznej m.in. *Acartia bifilosa* Giesbrecht, *A. tonsa* Dana i *Temora longicornis* Muller, zmniejszenie liczebności niektórych taksonów zwłaszcza w obrębie Zatoki Puckiej, takich jak *Eurytemora* sp. Giesbrecht, *Bosmina coregoni maritima* Muller oraz stopniowy wzrost liczebności pierwotniaków Tintinnoidea. Za niepokojący uznaje się fakt wzrastającej liczebności pierwotniaków epibiontycznych Zoothamidae i pasożytniczych Ellobiopsidae atakujących widłonogi Copepoda Milne-Edwards (Wiktor 1993a, Wońska-Pyś 1998). Zjawisko to w latach 1986-1991 przybrało tak masową formę, że do 90 % dorosłych

osobników oraz starszych stadiów copepoditowych (TV-V) nosiło na swym cieple od kilku do kilkunastu kolonii tych pierwotniaków (Wiktor 1993a). Według Żmudzińskiego (1990, 1994) zmalała różnorodność gatunkowa zespołów zooplanktonowych w wewnętrznej Zatoce Puckiej. Jednak większość autorów (Ciszewska 1990, Wiktor 1993a, Witek i in. 1993, Wolska-Pyś 1998, Żmijewska i in. 2000, Józefczuk i in. 2003, Pliński i in. 2003) podaje, iż w zooplanktonie Zatoki Gdańskiej żadnych dramatycznych zmian nie udało się stwierdzić, a różnice w ogólnej liczebności zooplanktonu i poszczególnych składników interpretuj ą jako odpowiedź na zmiany klimatyczne. Wyjątek stanowi publikacja Ciszewskiego (1985) wykazująca począwszy od lat 50-tych stały trend wzrostu biomasy mezozooplanktonu.

Pogarszające się warunki tlenowe, z okresowymi deficytami tlenu w wodach przydennych, doprowadziły do selekcji gatunków, z przejściowymi zanikami życia z wyjątkiem mikroorganizmów beztlenowych. W drugiej połowie XX wieku wskutek okresowo występujących deficytów tlenowych w centralnych częściach głębi bałtyckich w zasadzie całkowicie wyginęły małże, zwłaszcza: *Macoma calcarea* Chemnitz i *Astarte borealis* Schumacher (Żmudziński 1987). Gatunkami obecnymi wyłącznie do połowy lat osiemdziesiątych były *Priapulus caudatus* Lamarck, *Mysis relicta* Loven oraz małże *Mytilus trossulus* Linnaeus, *Mya arenaria* Linnaeus. Na początku lat dziewięćdziesiątych w skład gatunkowy makrofauny dennej rejonów głębi weszły skorupiaki *Saduria* (*Mesidotea*) *entomon* Linnaeus i *Pontoporeia affinis* Lindstrom (Rudlicka i in. 2003, Janas i in. 2004).

W latach pięćdziesiątych i sześćdziesiątych stwierdzono obecność pustyni bentosowej na obszarze Głębi Gdańskiej, której średni zasięg wynosił około 3000 km². W latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych średni zasięg pustyń makrobentosowych wzrósł do około 5000 km² (Żmudziński 1987, 1990). Według ostatnich prognoz obszar pustyń może powiększyć się jeszcze bardziej, obejmując dno nie tylko całej warstwy wód głębokich, i zajmować do 45 % dna Bałtyku (Pliński 1994).

Obecnie na wielu obszarach jedynymi składnikami makrofauny dennej są wieloszczety: *Bylgides sarsi* Kinberg (żyjący zarówno w toni wodnej jak i w osadach) i *Scoloplos armiger* Muller.

Szacuje się, iż na obszarach głębokowodnych średnia liczebność i biomasa zoobentosu od drugiej połowy ubiegłego wieku spadły przeszło czterokrotnie. Natomiast powyżej halokliny, tj. średnio powyżej głębokości 70 m, notuje się wyraźny wzrost średnich wartości biomasy zoobentosu spowodowany głównie ponad trzykrotnym wzrostem (dane na lata osiemdziesiąte XX wieku) biomasy *Mytilus trossulus* i *Macoma baltica* Linnaeus (Majewski 1987, Żmudziński 1987, 1990, Wiktor 1993b, Witek i in. 1993, Żmudziński 1994, Szaniawska i in. 1999, Janas i in. 2004). Badania Osowieckiego (1998) wskazują, że trend ten utrzymywał się również w latach dziewięćdziesiątych XX wieku.

Degradacja łąk podwodnych w strefie płytkowodnej doprowadziła do ustąpienia fauny fitofilnej związanej z tym biotopem. Dotyczy to zwłaszcza skorupiaków, których udział w faunie dennej i biomasa obniżyły się z 10,2 % i 20,6 g·m⁻² w 1962 roku do zaledwie 1,0 % i 4,3 g·m⁻² w 1987 roku (Żmudziński 1967, Wiktor 1993b, Wołowicz i in. 1993, Szaniawska i in. 1999). Obecnie najpowszechniejszymi gatunkami strefy przybrzeżnej są cztery gatunki małży: *Mytilus trossulus*, *Macoma baltica*, *Mya arenaria* i *Cerastoderma glaucum* Poiret, skąposzczety (*Oligochaeta*), wieloszczet – *Nereis diversicolor* Muller, ślimaki z rodzaju *Hydrobia* Hartmann i skorupiak *Diastylis rathkei* Kroyer. W latach dziewięćdziesiątych XX wieku pojawiły się gatunki poprzednio nie notowane: gatunek wieloszczeta północnoamerykańskiego – *Marenzelleria viridis* Verrill i skorupiaki *Cercopagis pengoi* Ostroumov, *Eriocheir sinensis* Milne-Edwards, *Gammarus tigrinus* Sexton, *Idotea granulosa* Rathke, *Jaera syei* Bocquet, *J. ischiosetosa* Forsman (Bielecka i in. 2000, Jęczmień i Szaniawska 2000, 2002, Normant i in. 2000, 2002, Szaniawska i in. 2003, Rudlicka i in. 2003, Janas i in. 2004).

Ze strefy płytkowodnej na skutek zaniku miejsc tarliskowych i braku odpowiedniej bazy pokarmowej ustąpiło również wiele gatunków ichtiofauny – m.in. *Coregonus lavaretus* Linnaeus, *Esox lucius* Linnaeus, *Abramis brama* Linnaeus, *Belone belone* Linnaeus, *Perca fluviatilis* Linnaeus natomiast z powodu utraty miejsc kryjówek – *Syngnathus typhle* Linnaeus i *Nerophis ophidion* Linnaeus (Wołowicz i in. 1993). Gatunki te zostały zastąpione przez taksony plastyczne w przystosowaniach troficznych i odporne na zaawansowaną degradację środowiska. Są to głównie ryby ciernikowate Gasterosteidae i babkowate Gobiidae (Morawski 1982, Skóra 1993, Rudlicka i in. 2003).

Jakościowe zubożenie fauny obserwowano również lokalnie w przybrzeżnej strefie tj. na przedpolach ujść ścieków do środowiska morskiego (Żmudziński 1987, Ostrowski 1985, Wołowicz i in. 1993). Podwyższenie stężeń soli biogenicznych początkowo dało doskonałe efekty gospodarcze objawiające się kilkakrotnym wzrostem połowów ryb, ze 150 tysięcy ton w latach pięćdziesiątych do prawie 900 tysięcy ton w 1985 roku. Od tego roku mimo wzrostu żyzności notuje się wyraźny spadek połowów wskazujący na zachwianie równowagi ekologicznej (Pliński 1994, Żmudziński 1994).

Fauna ssaków morskich Morza Bałtyckiego jest stosunkowo mało zróżnicowana. Do stałych przedstawicieli należą jedynie: trzy gatunki fok – *Halichoerus grypus* Fabricius, *Phoca vitulina* Linnaeus i *Pusa hispida* Schreber oraz jeden niewielki waleń – *Phocaenaphocaena* Linnaeus. Obecnie ssaki morskie odwiedzają brzegi Zatoki Gdańskiej sporadycznie (Rudlicka i in. 2003).

Kolejne poważne niebezpieczeństwo dla ekosystemu Zatoki Gdańskiej stwarzają ścieki bytowe, które wnoszą do wody nie tylko chorobotwórcze bakterie, ale i najróżniejsze chorobotwórcze organizmy, na przykład: wirusy, grzyby drożdżoidalne, pierwotniaki i jaja robaków pasożytniczych. Efektem tego są nie tylko zamknięte plaże, ale również zły stan zdrowotny ryb. W latach osiemdziesiątych, w następstwie wzrastającego skażenia wód morskich zaczęły chorować ryby

użytkowe, zwłaszcza dorsze. Epidemiczne rozmiary w Zatoce Gdańskiej przybrał pomór węgorzy, które giną wskutek powstawania głębokich, nie gojących się ran (Żmudziński 1990, Pliński 1994, Grawiński i in. 1998).

Innym zagrożeniem jest postępujące zanieczyszczenie wód i osadów Zatoki Gdańskiej substancjami toksycznymi, w tym również związkami metali ciężkich (rtęci, ołowiu, kadmu itp.) i promieniotwórczymi spowodowane odprowadzaniem do morza różnego rodzaju ścieków i odpadów przemysłowych oraz atmosferycznym transportem dymów i pyłów (Żmudziński 1990, Pliński 1994). Część z tych substancji ulega bioakumulacji, trafiając poprzez ryby do ostatecznych konsumentów: ptaków, fok i człowieka. Wskutek nadmiernego nagromadzenia się w tkankach, a zwłaszcza jajach rybożernego orła bielika związków rtęci i innych substancji trujących, jego bałtycka populacja może wkrótce zaginąć bezpowrotnie (Żmudziński 1990).

Bibliografię do tej pracy można znaleźć na stronie [Ocena wpływu potoków na stan środowiska w przybrzeżnej strefie Zatoki Gdańskiej](#)

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Zarządzanie zasobami ludzkimi

cz.1

1. Ackoff R.L.: *Zarządzanie w małych dawkach*. Warszawa: PWN 1993.
2. Adamiec M., Kozusznik B.: *Zarządzanie zasobami ludzkimi*.

Aktor – kreator – inspirator. Kraków: Wydawnictwo AE 2000.

3. *Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu w Polsce. Narzędzia i instrumenty.* M. Bednarski. Warszawa: IPiSS 1996.
4. Ansoff H.I.: *Zarządzanie strategiczne.* Warszawa: PWE 1985.
5. Armstrong M.: *Zarządzanie zasobami ludzkimi.* Kraków: Oficyna Ekonomiczna, Dom Wydawniczy ABC 2000.
6. Armstrong M.: *Zarządzanie zasobami ludzkimi. Strategia i działanie.* Kraków: Wydawnictwo Profesjonalnej Szkoły Biznesu 1996.
7. Atkinson J.: *Manager strategies for flexible organizations.* „Personal Management” August 1984.
8. Baran J.: *Warunki pracy a jakość pracy.* „Socjologia Pracy” 1987 nr 18.
9. Baruch Y.: *Employability: a substitute for loyalty* „Human Resource Development International” 2001 vol.4nr4.
10. Bielski M.: *Podstawy teorii organizacji i zarządzania.* Warszawa: Wydawnictwo C.H. Beck 2002.
11. Bleicher K.: *Das Konzept Integrierts Management.* Frankfurt-New York: Campus Verlag 1992 (cyt. za: K. Perechuda: *Metody zarządzania przedsiębiorstwem.* Wrocław: Wydawnictwo AE 1998).
12. Błaut R.: *Skuteczne negocjacje.* Warszawa: CIM 1995.
13. Bodak A., Gableta M.: *Identyfikacja zmian w realizacji procesu zarządzania personelem w przedsiębiorstwach.* W: *Teoretyczne i praktyczne zagadnienia funkcjonowania służb personalnych w firmach polskich.* AGH w Krakowie. Wydział Zarządzania, Konferencja naukowa, Krynica 1997.
14. Bodak A., Gableta M.: *Realizacja funkcji personalnej w przedsiębiorstwach.* „Ekonomika i Organizacja Przedsiębiorstwa” 1999 nr 3.
15. Bodak A., Gableta M.: *Zarządzanie potencjałem ludzkim w przedsiębiorstwach – praktyka w kontekście pożądanych kierunków zmian.* W: *Skutki restrukturyzacji i*

prywatyzacji przedsiębiorstw w Polsce w dekadzie lat dziewięćdziesiątych. S. Tokarski. Gdańsk: Uniwersytet Gdański 1999. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Gdańskiego. Organizacja i Zarządzanie nr 13.

16. Bolesta-Kukułka K.: *Zasoby czy potencjał¹!* „Personel” 1995 nr 10/11.
17. Boreham N.C.: *Knowledge Management in the European Chemical and Internet Industries*. Manchester: University of Manchester 1999, Draft no. 3 (February).
18. Borkowska S.: *Główne wyzwania wobec problemów pracy na przełomie wieków*. W: *Praca i polityka społeczna w perspektywie XXI wieku*. Warszawa: Krajowy Urząd Pracy, IPISS 2000.
19. Bratnicki M.: *Stażność a zmienność*. „Personel” lipiec-sierpień 1997.
20. Bratnicki M., Strużyna J., Dyduch W.: *Kapitał intelektualny – odwieczne problemy a nowe propozycje metodologiczne*. W: *Kapitał intelektualny. Dylematy i wyzwania*. A. Pochtowski. Nowy Sącz: Wyższa Szkoła Biznesu 2001.
21. Broniewska G.: *Systemy jakości przepustką do zjednoczonej Europy*. „Przegląd Organizacji” 1998 nr 5.
22. Brooking A.: *Corporate Memory. Strategies for Knowledge Memory*. London: International Thomson Business Press, London 1999.
23. Brooking A.: *Intellectual Capital. Core Assets for the Third Millenium Enterprise*. London: International Thomson Business Press 1996.
24. Bukowitz W.R., Williams R.L.: *The Knowledge Management Fieldbook*. Harlow-London: „Financial Times” – Prentice Hall, Pearson Education Limited 1999.
25. Burkiewicz M., Dunaj E.: *Warunek przetrwania*! Elastyczność w polityce personalnej przedsiębiorstwa*. „Personel” 1999 nr 5.
26. Cameron K.S.: *Strategies for successful organizational downsizing*. „Human Resource Management” 1994 nr 2.

27. Cascio W.F.: *Managing Human Resources*. New York: McGraw-Hill Book Company 1989.
28. Chobot A.: *Nowe formy zatrudnienia. Kierunki rozwoju i nowelizacji*. Warszawa: Wydawnictwo Prawnicze PWN 1997.
29. Chruden H.J., Sherman A.W.: *Managing Human Resources*. Cincinnati: South-Western Publishing Co. 1984.
30. Connoy M., Castells M., Benner C.: *Labour market and employment practices in the age of flexibility. A case study of silicon valley*. „International Labour Review” 1997 nr 1 vol. 136.
31. Crozier M.: *Przedsiębiorstwo na podsłuchu. Jak uczyć się zarządzania postindustrialnego*. Warszawa: PWE 1993.
32. Cyert R.M., March J.G.: *A Behavioural Theory of the Firm*. Cambridge: Blackwell Business 1992.
33. Czerska M., Rutka R.: *Bariery realizacji koncepcji uczącego się przedsiębiorstwa*. W: *Nowe kierunki zarządzania przedsiębiorstw – koncepcje przekrojowe*. Materiały konferencyjne. Wrocław: Wydawnictwo AE 1998. Prace Naukowe AE we Wrocławiu nr 784.
34. Czerska M., Rutka R.: *Model współdziałania służb organizatorskich i kadrowych w zarządzaniu zasobami ludzkimi*. W: *Nowe kierunki w zarządzaniu przedsiębiorstwem*. H. Jagoda, J. Lichtarski. Wrocław: Wydawnictwo AE 2000.
35. *Czyim interesom służy przedsiębiorstwo*. „Zarządzanie na Świecie” 2002 nr 8.
36. *Czym się wyróżniają najlepsze firmy świata*. „Zarządzanie na Świecie” 2000 nr 11.
37. D’Souza D.: *Multiculturalism 101*. „Policy Review”, Spring 1991.
38. De Cenzo D.A., S.P. Robbins: *Human Resource Management. Concepts and Practices*. New York: John Wiley & Sons, Inc. 1994.
39. De Marco T., Lister T.: *Czynnik ludzki. Skuteczne przedsięwzięcia i wydajne zespoły*. Warszawa: Wydawnictwa Naukowo-Techniczne 2002.
40. Davies P.: *Zatrudnienie pracownicze i samozatrudnienie w*

świetle common Iow. Referaty na VI Europejski Kongres Prawa Pracy i Zabezpieczenia Społecznego. Warszawa 1999.

41. Dilly S.: *What is social responsibility – some definitions for doing the corporate social audit*. „CA Magazin” 1974 (listopad) (cyt. za B. Mikołajczak: *Społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw w gospodarce rynkowej*. „Praca i Zabezpieczenie Społeczne” 1991 nr 10).
42. F.: *Organizacja przyszłości*. Warszawa: Business Press 1998.
43. Drucker P.F.: *Praktyka zarządzania*. Kraków: Czytelnik, Nowoczesność, AE 1994.
44. F.: *Społeczeństwopokapitalistyczne*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN 1999.
45. F.: *Technology, Management and Society*. London 1971 (cyt. za B. Wawrzyniak: *Polityka strategiczna przedsiębiorstwa*. Warszawa: PWE 1989).
46. Drucker P.F.: *Skuteczne zarządzanie*. Warszawa: PWN 1976, s. 33.
47. Edvinson L., Malone M.: *Intellectual Capital*. New York: Harper Business 1997.
48. Eisenhart K.M.: *Agency theory an assessment and review*. „Academy of Management Review” 1989 vol. 14 nr 1.
49. Fabiańska K., Rokita J.: *Rozwój przedsiębiorstwa, nowa generacja zarządzania*. Katowice: AE 1991.
50. Filipowski S.: *Kształtowanie warunków pracy. Z zagadnień nauki o pracy*. Warszawa: PWN 1965.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.